

N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja
i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

J. M. Lackie

Englesko-hrvatski rječnik stanične i molekularne biologije

Izdavač: Naklada Nedičko Dominović, d. o. o., Zagreb; godina 2019.; glavni urednik: Ana Vraneša; grafička oprema i tisak: Denona d. o. o., Zagreb, broj numeriranih stranica: 675; uvez i tisak: broširano, jednobojno, 23 x 15 cm; ISBN 978-953-7954-08-6.

DNA ili DNK, mitohondrij ili mitohondrija, insulin ili inzulin, antitijelo ili protutijelo, molekularni ili molekularni sat? Kako prevesti “housekeeping genes” i, uostalom, kakvi su to geni? Kako reći hrvatski ono što Englezi i Amerikanci zovu “gain of function mutation”, “local circuit theory”, “nitric oxide synthase”, “tubulin-folding factors”, “host-virus-graft reaction” ili “natural killer cells”? Kako se zovu najvažniji vitamini, gdje se nalaze, kako djeluju i koji su simptomi njihove insuficijencije? Ili polipeptidni hormoni i faktori rasta kralježnjaka? Što je GIP, FSH, IGF, VEGF, SMRT? Na sva ta pitanja i mnoga druga odgovara najnovije izdanje nakladnika Nedička Dominovića. Na 675 stranica te jedinstvene i svakome potrebne knjige nalazi se 12 000 natuknica usustavljenog stručnog leksika uz 37 tablica s pregledom najvažnijih pojmova. Usto još i dodatak s imenima i kraticama, troslovnim i jednoslovnim, proteinskih aminokiselina, uz prefikse SI-jedinica, grčki alfabet te osnovne konstante potrebne kemičaru. Rezultat je to predanog rada prevoditelja, redaktora, stručnih savjetnika i recenzentata pod vodstvom profesorice Ane Vraneša, koji su se potrudili prevesti zahtjevni Elsevierov rječnik izvornog naslova “The Dictionary of Cell & Molecular Biology”.

Pa kako su to redaktori (Petra Korać, Mirjana Pavlica, Ana Vraneša, Tomislav Portada), stručni savjetnici (Ana Bielen, Mara Dominis, Maja Matulić, Petra Peharec Štefanić, Tomislav Portada, Snježana Židovec Lepej, Stjepan Cesar) i recenzenti (Mara Dominis, Vlatka Zoldoš) riješili taj nadasve složen zadatak, zadatak prevođenja 12 000 termina iz kemije, biologije i medicine na hrvatski jezik? Odgovor je posve kratak: umjereno. Kad kažem “umjereno” mislim prije svega da nisu pretjerali ni u nametanju hrvatskih jezičnih normi ni u robovanju izvornoj engleskoj terminologiji. Uzimimo, primjerice, izraz “DNA markers” koji se može prevesti tvrdohrvatski kao “DNK-obilježivači”, no suradnici na prijevodu radije su se povelili za prijevodom bliže originalu, “DNA-markeri”. No isto tako nisu upali u zamku engleskog jezika pa “DNA-binding proteins” preveli kao “DNA-vezujući proteini”, nego su taj termin preveli, više perifrastrčki, kao “proteini koji

vežu DNA”. No unatoč svim pohvalama, rječnik ima i svojih nedostataka. No ti nedostaci ne idu na teret ni izdavaču niti priređivačima, nego upravo autoru leksikona.

Čudi me recimo da u rječniku nema tako čestog i važnog proteina kao što je BSA, što se kalmodulin (calmodulin) opisuje kao “svuda prisutan, visokokonzervativan protein koji veže kalcij”, a da se ne navodi njegova bitna, regulacijska funkcija (bolje: “sveprisutni intracelularni regulacijski protein koji veže kalcij”). Tu vidim problem pri sljedećem izdanju (ovo je ambiciozno označeno kao “prvo hrvatsko izdanje”) jer ne znam koliko je prevoditeljima dozvoljeno da mijenjaju tekst izvornika.

Naravno, tu i tamo se nađe pokoja omaška (primjer prevođenje riječi “chromomere” kao hrvatske množine – kromomere), no to će se do sljedećeg izdanja pročitati. Sve u svemu, jedan cjelovit, sveobuhvatan i dobro sastavljen rječnik koji će dobro doći svakome, bilo da piše diplomski rad, doktorsku disertaciju, stručni ili znanstveni rad, udžbenik ili monografiju iz područja biokemije, biologije ili medicine. O koristi za urednike i redaktore neću ni govoriti.

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr